

Starodawne Bruskowo Wielkie

Władysław Goliński

Ustka, listopad 2021, październik 2022.

Spis treści

Nazwa Bruskowo Wielkie.....	2
Wczesne lata Bruskowa Wielkiego.....	2
Bruskowo Wielkie z czasu spisania Umowy Sprzedaży zawartej w Słupsku w 1337 r.....	2

Nazwa Bruskowo Wielkie

Nazwa z języka kaszubskiego- po kaszubsku nazwa brzmi: *Wieldżé Brëskòwò*. Człon *Wielkie* nowszy i dyferencyjny wobec Mała. Obecnie używana nazwa niemiecka to: *Groß Brüskow*. Zaraz po drugiej wojnie światowej przejściowo funkcjonowała nazwa *Brzostowo*.

[...] Hasło; **Brzskowo** i **Brzskówko**; niem. *Gross* i *Klein Brüskow*, wieś, pow. słupski na Pomorzu. [...]¹; Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Tom I.

Wczesne lata Bruskowa Wielkiego

Nie da się wiele powiedzieć na temat powstania i pierwszych lat istnienia osady. W roku spisania umowy Bruskowo należało do kaszubskiej rodziny Święców.

Bruskowo Wielkie z czasu spisania Umowy Sprzedaży zawartej w Słupsku w 1337 r.

[...] Jest rok 1337. W obecności licznych świadków zostaje spisany w mieście Słupsku dokument, określający strony oraz zakres i warunki sprzedaży terenów położonych wzdłuż rzeki Słupi poczynając od jej ujścia, aż po Bruskowo i Machowino. Dokument ten istnieje obecnie w trzech wersjach językowych. Zarówno tekst podstawowy- łaciński jak i tłumaczenie na język polski pochodzą z książki: Święchowski Zygmunt, Mertka Józef, *Z DZIEJÓW SŁUPSKA I USTKI*, POZNAŃ, SŁUPSK, 1958. Tekst niemiecki pochodzi z książki: *STOLPMÜNDE*; Verfaßt im Jahre 1936 von WALTER DOMINICK, Herausgegeben anlässlich des Patenschaftstreffens in Glückstadt, am 9. und 10 Mai 1959, von DR. WALTER KUSCHFELD, VERLAG, STOLPER HEIMATKARTEREI, LÜBECK DRUCK, EUGEN RADTKE, LÜBECK.

Poniżej fragment oryginalnego tekstu: [...]²

nec non totum et integrum portum Stolpesmunde dictum, penes aquam stolpensem tam ab una quam alia parte situm,

jak również cały i niepodzielny port Ustka, położony po obu stronach rzeki Słupi,

sowie den ganzen und unversehrten Hafen Stolpmünde, auf beiden Seiten des Stolpeflusses gelegen,

et omnia ac singula, quae ibidem sunt in praesenti et adhuc fieri poterint in futuro, cum suis terminis et gadibus in hunc modum diuisim intitulatis: primo de aqua stolpensi ascendendo fluxum uel flumen, super quem structum est molendinum Semelouu, cuius aquae molendini medietas attinet eiusdem conciuibus ciuitatis usque ad distinctionem uillae Bruskouu, de hac distinctione uillae Bruskouu, usque in riuulo aut fluxu Vuosuba, hunc fluxum uel riuulum Vuosuba descendendo usque ad semitam currentem de portu stolpesmunde uersus uillam Dünnouu, in

oraz wszystko, co tamże teraz się znajduje i w przyszłości znajdować się może, w granicach oddzielnie oznaczonych, w sposób następujący: poczynając od Słupi w górę potoku czy rzeczki, przy której zbudowany jest młyn Zamełowo, gdzie połowa młynówki należy do obywateli miasta aż do pól wsi **Bruskowo**, stąd aż do Wuosuba, tym strumykiem w dół aż do ścieżki, która prowadzi z portu Ustka do wsi Duninowo i przy której stoi buk,

und alles und jedes, was daselbst jetzt ist und hinführe werden kann, unter einem wahrhaften Kauf- Titel übertragen, geben und darauf Verzicht leisten, mit allen Gerechtsamen, Gerichtsbarkeit, Nießbrauch, Proprietät, sowie auch mit völliger Freiheit, mit allen Einkünften, dein Patronatsrecht, mit aller Jagdgerechtigkeit, mit allen Wiesen, Gräsern, Heuschlag, Weide, Forsten, Wäldern, Sümpfen, Hölzern, angebauten Äckern und noch nicht angebauten, mit allen Steigen, Wegen und Nebenwegen, Wirthhäusern, Mühlen,

¹ Hasło Brzskowo i Brzskówko; Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Tom I; Szlurpkiszki- Warłyńka, Warszawa 1892, s. 420

² Władysław Goliński; *Grodzisko- port w miejscu ujścia Słupi*, maszynopis, 2022, s. 10 <https://biblioteka.ustka.pl/images/stories/literatura/golinski/art14a.pdf>

qua semita stat arbor quaedam nomine Hageboke signis publicis cum securi signata, ubi utrinque cum brouys habent debitam distinctionem, de hac arbore Hageboke directo modo usque ad arborem quercinam stantem super riulum aquae Bukeuitz, ubi primitus suscipit suum fluxum, quae arbor quercina signata est debite et distincte, hunc riulum Bukeuitz descendendo usque in salso mari, prope hoc salsum mare directe usque in aqua stolpensi ultra aquam stolpensem secus salsum mare directe usque ad riulum aquae Vuregouu, de salso mari ascendendo aquam Vuregouu usque ad pontem, ultra quem uia currit uersus uillam Machemin, de hoc ponto uiam descendendo, usque ad quercum stantem super fluxum aquae Darghin, hunc fluxum Darhin descendendo usque ad aquam pellentem molendinum inter stolpesmunde et Vintershagen, cuius aquae et molendini medietas pertinet conciuibus ante dictis, hanc aquam molendini descendendo usque in aqua stolpensi:

na którym po obu stronach są siekierą nacięte znaki. Od tego buku przebiega granica w prostej linii aż do dębu, który stoi u źródła strumyka Bukowica. Dąb jest dokładnie i pewnie oznaczony. Stąd granica idzie biegiem strumyka aż do morza, wzdłuż morza wprost do Słupi i za Słupią (znów) wzdłuż morza aż do strumyka Wrechów, w górę strumyka Wrechów aż do mostu, przez który prowadzi droga do wsi Machowino, od tego mostu wzdłuż drogi aż do dębu, który stoi nad strumykiem Darchin, w dół strumyka Darchin aż do młynówki między Ustką a Grabnem, której to młynówki i młyna połowa należy do wyżej wymienionych obywateli, w dół tej młynówki aż do Słupi:

Gewässern, Fischen, sowie wir dies nach uralter Festsetzung mit unsern Vorfahren erbrechtlich auf ewige Zeiten, in freien, ungehinderten und ruhigen Besitz überkommen haben. Daher sprechen wir die Bürger obgenannter Stadt Stolp frei von allen und ferner zu leistenden Diensten und Arbeiten und von allen aus vorbenannten Gütern und gebührenden Abgaben, so wir uns auch verpflichtet, diese Güter zu beschützen und unter unsere Obhut zu nehmen, gleich ändern unsern Gütern, die uns steuerpflichtig sind oder eigenthümlich gehören. Hiergegen wird besagte Bürgerschaft alljährlich jedes Martins- Fest ein paar Hosen, Acht slawische Gulden an Werth, oder diese Summe bar, zum Zeichen der Anerkennung und Unterwürfigkeit an uns oder unsere Erben pünktlich entrichten.

Poniżej zostanie przedstawione nazewnictwo dla topograficznych nazw własnych wg zasady:

Nazwa miejscowości lub miejsca, inna nazwa topograficzna użyta w dokumencie- wersja w języku łacińskim	Nazwa zastosowana na mapie; SŁUPSK, Mapa operacyjna, Wojskowy Instytut Geograficzny 1936 r. (Reedycja ark. 33)	Współczesna nazwa administracyjna
<i>Bruskouu</i>	Bruskow	Bruskowo

Bruskowo Wielkie, kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Już w roku 1347 określony dokumentami właściciel Zanyst de Brüskow

a w 1407 roku von Kleist.

W czasach pruskich Bruskowo Wielkie jest zaliczane do osiemnastu wsi królewskich, podległych pod Słupsk.

Bruskowo Wielkie, lato 2003

Bruskowo Wielkie, lato 2003

Bruskowo Wielkie, lato 2003